

Bijlagen a + b

Behorende bij beleidskader Ruimte voor zonnepanelen op (Steenwijker)land

Bijlage a – kaart 1

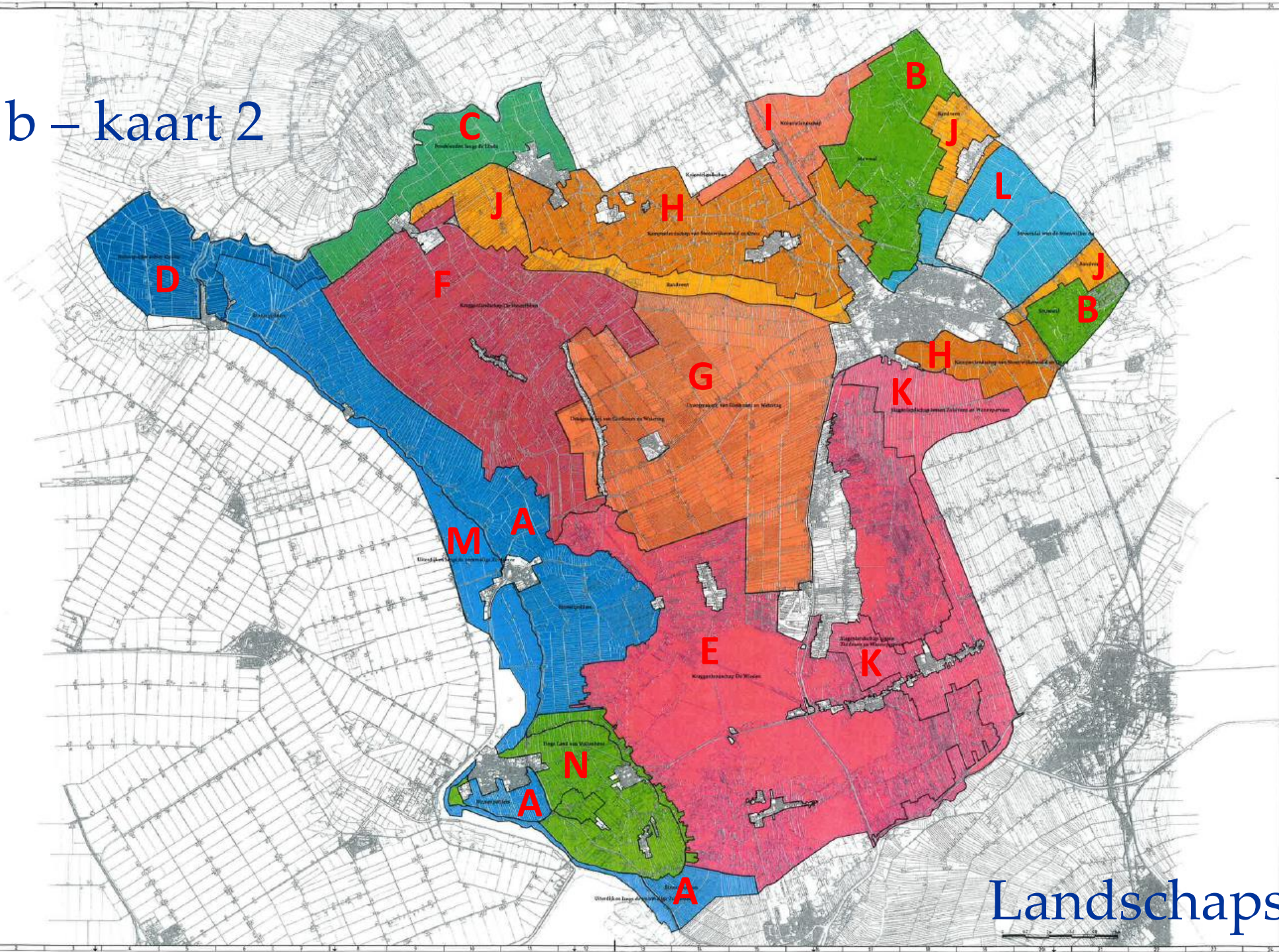

- 1 Bestaand bebouwd gebied/ bestaande bebouwing
- 2 Beschermd stads- of dorpsgezicht, monument of (gebied of gebouw met) Waarde cultuurhistorische
- 3 NNN/Natura 2000 - gebied
- 4a Leefgebied agrarisch natuurbeheer - weidevogelgebied
- 4b Leefgebied agrarisch natuurbeheer - 'droge dooradering'
- 5 Overig gebied

Ruimte voor zon op land

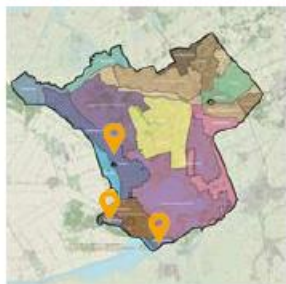

Bijlage b – kaart 2

Landschapstypen

Ligging

De Binnenpolders bestaat uit drie gebieden aan de zuidwestzijde van de gemeente Steenwijkerland. Een langgerekt gebied met de polders het Bedijkte Rondebroek, de Binnenpolder aan het Noordeinde en het Zuideinde van Blankenham en het Leeuwterveld. Ten zuidwesten van het Hoge Land van Vollenhove ligt de Bentpolder. Het derde gebied ligt ten zuidoosten van het Hogeland: de Barsbeker Binnenpolder.

Ontstaansgeschiedenis

De Binnenpolders zijn gevormd onder invloed van de Zuiderzee. Het gebied is van oorsprong een veengebied dat zich tussen de stuwwallen van Steenwijk en Vollenhove diep landinwaarts in oostelijke en noordelijke richting uitstrekte. Onder invloed van de Tjonger, de Linde en de Steenwijker Aa is het gebied ontstaan. Door het opringen van de Zuiderzee werd de groei van het veen vanaf het begin van onze jaartelling tot staan gebracht en vanaf de zee kant (de oostkant) aangetast. Het westelijke deel van het veengebied raakte bedekt met een meer of minder dikke laag zeeklei. Vanaf circa 1100 n. Chr. nam de invloed van de Zuiderzee verder toe en werden grote delen van het veen- en klei-op-veenpakket weggespoeld. Vanaf deze periode begon de mens zich te verdedigen tegen het verder opkomende water en omstreeks 1400 n. Chr. waren grote gebieden beschermd met dijken. De Binnenpolders zijn hierdoor binnendijs komen te liggen en de vorming van het kleipakket is gestopt. Ten noorden van het Hoge Land van Vollenhove, voornamelijk langs de Duinweg, wordt het kleipakket lokaal doorbroken door zandopduikingen. De voormalige zeedijk was de ontwikkelingsbasis van waaruit het de Binnenpolders zijn ontgonnen. Het grote aantal kolken langs de herinnert aan de even zovele doorbraken van de dijk bij stormvloed op de voormalige Zuiderzee.

Kenmerken van het landschap

- weids, open, landschap
- een uitgesproken agrarisch karakter
- een onregelmatige slagenverkaveling, het noordelijk deel heeft een mengvorm van een slagen- en blokverkaveling, ter hoogte van Baarlo heeft de slagenverkaveling een karakteristiek waaiervorm en ter plaatse van de zandopduiking langs de Duinweg zijn oude blokverkavelingen te herkennen
- de slagen staan haaks op de voormalige zeedijk, in de Barsbeker Binnenpolder staan de slagen haaks op de Barsbeek
- het kronkelige verloop van de dijk en de wegen laten zien dat het een historisch landschap is
- structurele opgaande beplanting zoals houtsingels en solitaire bomen ontbreken in het landschap
- landinrichting/ruilverkaveling rond 1965 ten zuiden van Blokzijl heeft grote invloed op de plaatsing van boerderijen gehad

groene erven in open landschap

boerderij en erfbeplanting

Erven als "groene eilanden" in het open landschap

De oorspronkelijke erven zijn compact, de gebouwen liggen dichtbij elkaar en passen daardoor binnen de structuur van de verkaveling en het patroon van singels en sloten. Bij latere uitbreiding is de compacte opzet veelal doorbroken en is de kenmerkende structuur minder zichtbaar. Agrarische erven bestaan uit een boerderij of een bedrijfswoning met bedrijfsgebouwen. In alle gevallen zijn de erven voorzien van singels aan minimaal één zijde van het erf.

groene eilanden in het openlandschap

Kenmerken van "groene eilanden"

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- enkele erven liggen op afstand van de weg
- erven liggen nooit tegenover elkaar
- erven passend binnen de verkavelingsstructuur
- een vierkante of meer langgerekte vorm

Bebouwing

- nokrichting van het woonhuis in verkavelingsrichting of evenwijdig aan de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van het woonhuis of haaks erop
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woonhuis (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kenmerkende soort: knotwilg
- siertuin is sober ingericht
- incidenteel komen fruitgaarden voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

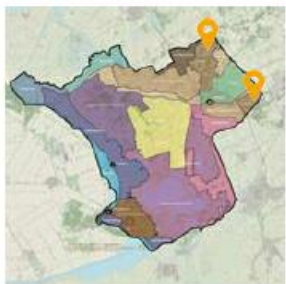

boerderijen en kolk achter de dijk

B Landschap en erf

> Boslandschap Woldberg en Havelterberg

Ligging

Het boslandschap bestaat uit twee deelgebieden. Het boslandschap Woldberg ligt ten noorden van Steenwijk. Ten oosten van Steenwijk ligt het boslandschap Havelterberg.

Ontstaansgeschiedenis

De Woldberg en de Havelterberg zijn gevormd in de Saalien-ijstijd, toen over een groot deel van Nederland landijs lag. De huidige heuvel van keileem is een ophoging van grondmorene-materiaal (een mengsel van leem, zand en grind), dat zich aan de bodem van het landijs bevond en na afsmelting bleef liggen. Ook komen in het gebied zwerfkeien voor die door het landijs zijn meegevoerd. Daar overheen zijn in latere perioden door wind en water weer dekzanden aangebracht.

Tot aan de vroege Middeleeuwen waren op de hoger gelegen delen van de stuwwal bossen met eiken- en lindebomen aanwezig. In deze bossen vond de beweiding van het vee plaats. Vanaf circa 1500 n. Chr. wordt het bosgebied steeds meer geëxploiteerd en verandert het bos in eikenbos en heide. Op de Woldberg ligt landgoed De Eese en er komt kleinschalige agrarische bedrijvigheid voor. Op de Havelterberg is een kazerne met oefenterrein gevestigd.

kleinschalig landschap

Kenmerken van het landschap

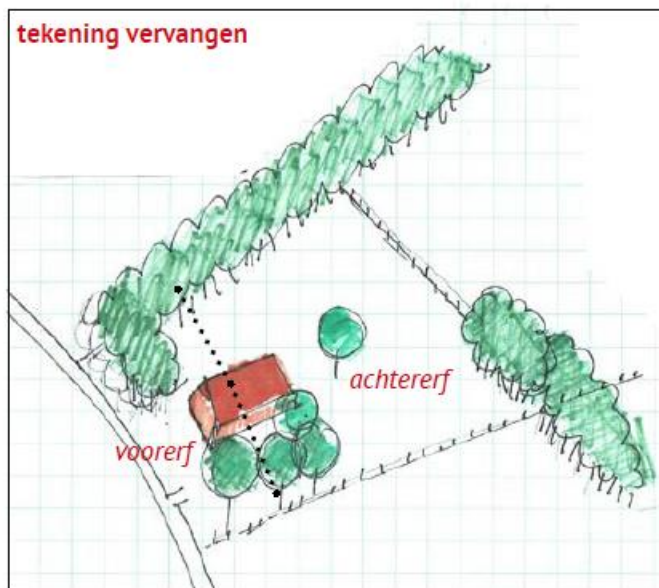
- besloten landschap met afwisseling tussen bos en weiland en akkers
- wegen hebben zowel een recht als kronkelig verloop en zijn voorzien laanbeplanting
- weilanden en akkers zijn 'groene kamers' in het bos

erven verweven met landschap

Erven als kampen

De kleinschalige erven liggen verspreid door het landschap, zowel aan de weg als op grotere afstand van de weg. De erven zijn verweven met het landschap door de houtwallen of -singels die zowel op het erf als in het landschap voorkomen.

kleinschalig landschap

Kenmerken "kampen"

Ligging

- direct aan de weg en op afstand van de weg gelegen
- passend binnen de structuur en het patroon van de houtwallen
- de vorm van de erven is divers

Bebouwing

- grote diversiteit aan boerderijtypen en bedrijfsgebouwen
- erven en gebouwen zijn "losgestrooid" in het landschap
- nokrichting van de boerderij haaks op de weg weg of variabel
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij of haaks erop of variabel
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

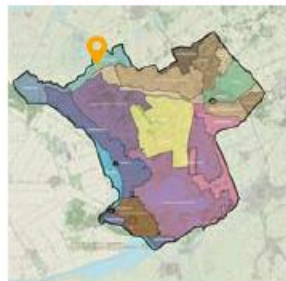
- houtwallen langs het erf, die vaak doorlopen in het landschap
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom op het voor- of zijerf
- siertuin is sober ingericht, vaak begrensd met een haag
- moestuinen komen incidenteel voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

landgoederf

Ligging

De Broeklanden langs de Linde vormen een langgerekt gebied aan de noordelijke grens van de gemeente Steenwijkerland. Het gebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Linde en aan de zuidzijde door de Lage Weg, tussen Ossenzijl en de voormalige Zuiderzeedijk, de Ossenzijlerweg, tussen Oldemarkt en Ossenzijl. De westgrens wordt gevormd door de Kloosterdijk, een dwarsverbinding vanaf de Lage Weg naar de Lindedijk. Het gebied wordt op twee plaatsen doorsneden door twee watergangen, de Ossenzijlersloot en het Mallegat.

Ontstaansgeschiedenis

Het landschap van de Broeklanden langs de Linde is open en vertoont op verschillende plekken nog duidelijk hoogteverschillen door de oeverwallen die door de overstromingen van de Linde zijn gevormd. Het landschap heeft een uitgesproken agrarisch karakter. In het landschap zijn de Linde en de laanbeplanting langs de Lage Weg en de Ossenzijlsegweg herkenbaar aanwezig. De Kloosterdijk als grens met het westelijk gelegen zeekeilelandschap, ligt op een dijkje waardoor er een weids uitzicht over het gebied is. Oorspronkelijk was het gebied in gebruik als gemeenschappelijk weidegebied en niet in afzonderlijke percelen verkaveld en ontsloten met wegen. Pas in de tweede helft van de twintigste eeuw wordt het gebied verkaveld en ontsloten. Het gebied is verkaveld in rationale blokken die het verloop van de Lage Weg, Ossenzijlerweg en de Linde volgen. De blokken worden in regelmatige strokenvormige percelen verkaveld.

Er zijn vier polders met de volgende namen: Buitenbroek, Tussenbroek, Markerbroek en Oosterbroek.

grootschalig landschap

Kenmerken van het landschap

- reeltief grootschalig, open, landschap
- regelmatige strokenvormige verkaveling
- landschap heeft vorm gekregen door landinrichtingsproject eind twintigste eeuw
- De Ossenzijlerweg is een markant element in het landschap dankzij de laanbeplanting met essen.

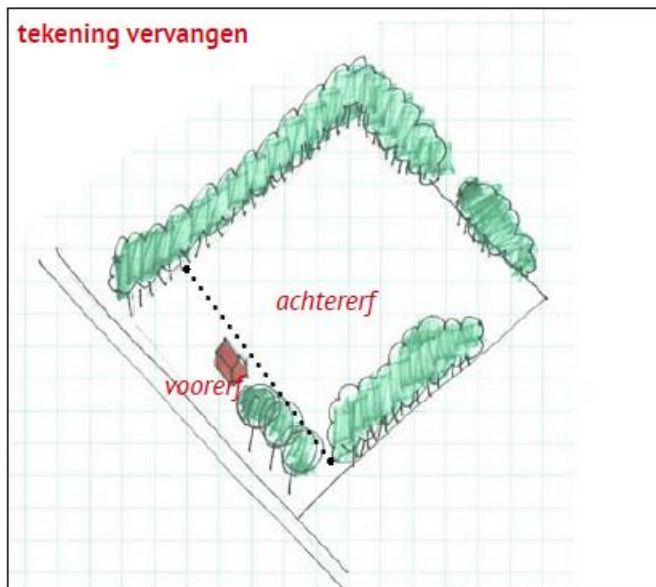
erf en sloten

agrarische woning

Erven als "groene eilanden" in het open landschap

De erven liggen verspreid door het landschap. Ze zijn allemaal direct aan de weg gelegen. De erven passen binnen de verkavelingsstructuur en erven zijn vaak door sloten omgeven.

erven zijn "groene eilanden" in het open landschap

Kenmerken van "groene eilanden"

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- erven liggen nooit tegenover elkaar
- erven passend binnen de verkavelingsstructuur
- een vierkante of meer langgerekte vorm

Bebouwing

- nokrichting van het woonhuis in verkavelingsrichting of evenwijdig aan de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van het woonhuis of haaks erop
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woonhuis (op het achtererf)

Beplanting

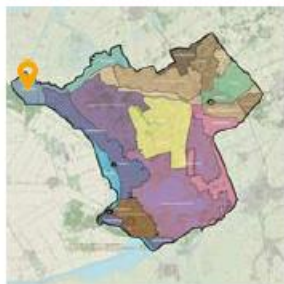
- houtsingels of elzensingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kenmerkende soort: grauwe abeel en (Italiaanse populier?)
- siertuin is sober ingericht
- incidenteel komen fruitgaarden voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

groene eilanden in open landschap (vanaf de Ossenzijlerweg)

Ligging

De Buitenpolder achter Kuinre ligt in het uiterste noordwesten van de gemeente ten noordwesten van Kuinre. De Buitenpolder ligt aan noordwestzijde van de voormalige monding van de Linde en de Tjonger in de Zuiderzee. Het gebied wordt aan de noordelijke en oostelijke zijden begrensd door de dijken langs de Linde en Tjonger. Zuidwestelijk van het gebied ligt de Noordoostpolder en ten noordwesten liggen de veenpolders rondom Bantega. De grenzen van het gebied worden bepaald door landschapselementen: de dijklichamen langs de riviermonding en de bosrand van het Kuinderbos in de Noordoostpolder.

Ontstaansgeschiedenis

De Buitenpolder van Kuinre gevormd onder invloed van de Zuiderzee. Het gebied is van oorsprong een veengebied dat zich tussen de stuwwallen van Steenwijk en Vollenhove diep landinwaarts in oostelijke en noordelijke richting uitstrekte. Onder invloed van de Tjonger, de Linde en de Steenwijker Aa is het gebied ontstaan. Door het opdringen van de Zuiderzee werd de groei van het veen vanaf het begin van onze jaartelling tot staan gebracht en vanaf de zee kant (de oostkant) aangetast. Het westelijke deel van het veengebied raakte bedekt met een meer of minder dikke laag zeelei. Vanaf circa 1100 n. Chr. nam de invloed van de Zuiderzee verder toe en werden grote delen van het veen- en klei-op-veenpakket weggespoeld. Vanaf deze periode begon de mens zich te verdedigen tegen het verder opkomende water en omstreeks 1400 n. Chr. waren grote gebieden beschermd met dijken. De Buitenpolder is lang niet van een dijk voorzien geweest. Hierdoor is het veen onder invloed van de Zuiderzee geheel verdwenen en zijn (dikke) lagen klei afgezet. Daarnaast zijn langs de randen oevergronden ontstaan. In de loop van de negentiende eeuw is de zeedijk vanuit Kuinre doorgetrokken in noordwestelijke richting, waardoor het gebied binnendijs is komen te liggen en het gebied in ontginning is genomen voor agrarisch gebruik.

Kenmerken van het landschap

- weids, open, landschap
- agrarisch karakter
- de ligging achter de dijken en zichtbaarheid van de bosrand van Kuinderbos zorgen voor een landschappelijke omkadering
- slagenverkaveling met aan de noordwestranden een onregelmatig blokvormig verkavelingspatroon
- structurele opgaande beplanting als laanbeplanting of singels en solitaire bomen ontbreken in het landschap

Kenmerken van "groene eilanden"

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- enkele erven liggen op afstand van de weg
- erven liggen (bijna) nooit tegenover elkaar
- erven passend binnen de verkavelingsstructuur
- een vierkante of meer langgerekte vorm

Bebouwing

- nokrichting van het woonhuis in verkavelingsrichting of evenwijdig aan de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van het woonhuis of haaks erop
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woonhuis (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kenmerkende soort: knotwilg
- siertuin is sober ingericht
- incidenteel komen fruitgaarden voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

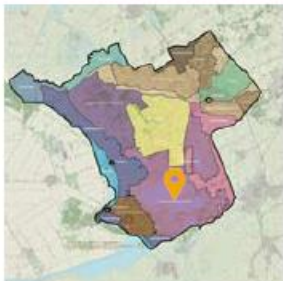

Erven als "groene eilanden" in het open landschap

Bebouwing in de Buitenpolder komt slechts voor langs de Wagenweg en op enkele plekken langs de omliggende dijken en bestaat uit (voormalige) agrarische bedrijfsgebouwen die onderdeel zijn van agrarische erven. De bebouwing onderstreept het agrarische karakter van het gebied. De erven liggen verspreid, aan weerszijden van de weg.

Ligging

Kraggenlandschap De Wieden ligt in het zuiden van de gemeente Steenwijkerland.

Ontstaansgeschiedenis

Van oorsprong is dit landschap een veenmoeras. Het is ontstaan na de laatste ijstijd het Weichselien. De ijskappen smolten, het klimaat werd warmer en er ontstond een vegetatiedek. Door het smelten van de ijskappen steeg de zeespiegel en de grondwaterstand. In het lage uitgestrekte gebied tussen de stuwwallen ontstonden moerassen waarin zich dikke lagen veen ontwikkelden. Vanaf de 12e eeuw veranderde dit veenmoeras onder invloed van de mens. In opdracht van de Bisschop van Utrecht, de toenmalige landsheer in dit gebied, werd er een start gemaakt met de ontginningen. Om het gebied voor bewoning geschikt te maken werden er sloten gegraven om het gebied te ontwateren. Een natuurlijke of een gegraven waterloop was de ontginningsbasis voor de boerderijen en van daaruit werd het achterland door de boeren in gebruik genomen. In een later stadium ontdekten men dat gedroogd veen als brandstof kan dienen. Hierdoor was turfwinning eeuwenlang de belangrijkste bron van inkomsten in het gebied. De turfwinning is bepalend geweest voor de vormgeving van het huidige landschap. De invloed hiervan is duidelijk zichtbaar. Er is één bebouwingslint ontstaan: het dorp Dwarsgracht.

weids landschap

erf aan het water

Kenmerken van het landschap

- weids-, nat- open landschap
- wfwisseling tussen petgaten, legakkers, kraggen, rietland, moerasbos en open water
- wroete plassen water door veel afslag van de legakkers
- op veel percelen wordt riet geteeld
- sloten tussen kavels
- tjackers (watermolen als landschapselement aanwezig)
- verharde wegen zijn later aangelegd en lopen achter de bebouwing langs
- langs de wegen staan hier en daar bomen, maar structurele laanbeplanting is niet aanwezig
- langs de hoofdvaarwegen liggen grasbermen.

tekening vervangen

Kenmerken erven aan het water

Ligging

- direct aan het water
- passend binnen de structuur en het ontginningspatroon
- de vorm van de erven is divers

Bebouwing

- grote diversiteit aan boerderijtypen en bedrijfsgebouwen
- erven en gebouwen in een lint aan het water
- nokrichting van de boerderij haaks op de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

- elzensingels langs de erven
- (knotwilgen)bomenrijen en solitaire bomen komen veel voor
- siertuin is sober ingericht, vaak begrensd met een haag
-

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

erf met beplanting

Erven aan het water

Lange tijd (en nu soms nog steeds) ging het vervoer van materialen en vee over het water. De voorzijde van de bebouwing is daarom ook vaak op het water gericht. Aan de voorzijde van de erven ontbreekt vaak een afscheiding. Komt er wel een afscheiding voor dan is dit vaak in de vorm van een haag. De erven zijn mede door de lange en smalle verkaveling klein en compact. De gevels van de hoofdbebouwing verspringen ten opzichte van elkaar. De hoofdbebouwing staat op verschillende afstanden tot aan het water (de gracht). Bebouwing is met de voorzijde op het water georiënteerd.

erven aan het water

erven in De Weerribben

Ligging

Kraggenlandschap De Wieden ligt in het noordwesten van de gemeente Steenwijkerland.

Ontstaansgeschiedenis

Van oorsprong is dit landschap een veenmoeras. Het is ontstaan na de laatste ijstijd het Weichselien. De ijskappen smolten, het klimaat werd warmer en er ontstond een vegetatiedek. Door het smelten van de ijskappen steeg de zeespiegel en de grondwaterstand. In het lage uitgestrekte gebied tussen de stuwwallen ontstonden moerassen waarin zich dikke lagen veen ontwikkelden. Vanaf de 12e eeuw veranderde dit veenmoeras onder invloed van de mens. In opdracht van de Bisschop van Utrecht, de toenmalige landsheer in dit gebied, werd er een start gemaakt met de ontginningen. Om het gebied voor bewoning geschikt te maken werden er sloten gegraven om het gebied te ontwateren. Een natuurlijke of een gegraven waterloop was de ontginningsbasis voor de boerderijen en van daaruit werd het achterland door de boeren in gebruik genomen. In een later stadium ontdekten men dat gedroogd veen als brandstof kan dienen. Hierdoor was turfwinning eeuwenlang de belangrijkste bron van inkomsten in het gebied. De turfwinning is bepalend geweest voor de vormgeving van het huidige landschap. De invloed hiervan is duidelijk zichtbaar. Er zijn drie bebouwingslinten ontstaan: de zuidelijke uitloper van Ossenzijl en de dorpen Kalenberg en Wetering.

weids landschap

erf aan het water

erf Wetering

Kenmerken van het landschap

- weids, nat- open landschap
- wfwisseling tussen petgaten, legakkers, kraggen, rietland, moerasbos en open water
- wroete plassen water door veel afslag van de legakkers
- op veel percelen wordt riet geteeld
- sloten tussen kavels
- tjackers (watermolen als landschapselement aanwezig)
- verharde wegen zijn later aangelegd en lopen achter de bebouwing langs
- langs de wegen staan hier en door bomen, maar structurele laanbeplanting is niet aanwezig
- langs de hoofdvaarwegen liggen grasbermen.

Erven aan het water

Lange tijd (en nu soms nog steeds) ging het vervoer van materialen en vee over het water. De voorzijde van de bebouwing is daarom ook vaak op het water gericht. Aan de voorzijde van de erven ontbreekt vaak een afscheiding. Komt er wel een afscheiding voor dan is dit vaak in de vorm van een haag. De erven zijn mede door de lange en smalle verkaveling klein en compact. De gevels van de hoofdbebouwing verspringen ten opzichte van elkaar. De hoofdbebouwing staat op verschillende afstanden tot aan het water (de gracht). Bebouwing is met de voorzijde op het water georiënteerd.

erven aan het water

Kenmerken erven aan het water

Ligging

- direct aan het water
- passend binnen de structuur en het ontginningspatroon
- de vorm van de erven is divers

Bebouwing

- grote diversiteit aan boerderijtypen en bedrijfsgebouwen
- erven en gebouwen in een lint aan het water
- nokrichting van de boerderij haaks op de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtereerf)
- rietloodsen zijn kenmerkend

Beplanting

- elzensingels langs de erven
- (knotwilgen)bomenrijen en solitaire bomen komen veel voor
- siertuin is sober ingericht, vaak begrensd met een haag
-

Meer uitleg over "voor- en achtereerf" op informatieblad Erven

erf in De Wieden

Ligging

De Droogmakerij ligt centraal in de gemeente Steenwijkerland. Het gebied bestaat uit de polders Wetering-Oost, Gelderingen, Giethoorn en Halfweg.

Het gebied wordt geheel begrenst door water: het Kanaal Steenwijk – Ossenzijl, de Wetering, het Giethoornsche Meer, het westelijke deel van de Thijssengracht, de Beulakerwijde en het Kanaal Beukers – Steenwijk. Daarnaast wordt het gebied doorsneden door verschillende grotere en kleinere watergangen, waarvan het Steenwijkerdiep de belangrijkste is.

Ontstaansgeschiedenis

Het gebied is van oorsprong een veengebied dat vanaf de Middeleeuwen ontgonnen is voor de winning van turf, een belangrijke energiebron voor de Hollandse steden. De vervening resulteert in een kraggenlandschap van trekpaten en legwallen, vegetiekbaar met de Weerribben en De Wieden. In het kader van werkverschaffing en de behoefte aan extra landbouwgrond is de N.V. Ontginningsmaatschappij Land van Vollenhove rond 1930 gestart met de droogmaking en ontginning van het gebied. In 1934 wordt gestart met de aanleg van de polders Giethoorn en Halfweg, in 1948 met Polder Gelderingen en 1960 met Polder Wetering-Oost. Na de ontwatering is de bodem omgespit om de resterende dunne veenlaag te mengen met de zandige ondergrond. Daar waar een dikke veenlaag aanwezig is, zijn de gronden bezand om ze geschikt te maken voor landbouw. Het gebied ligt circa 1,00 tot 1,50 meter onder NAP. Door nieuwe inzichten over de waarde van natuur en de beleving van landschap aan het eind van de ontginningsperiode is een deel van Polder Wetering-Oost niet als landbouwgrond in gebruik genomen, maar als natuurgebied (Woldlakebos) ingericht. Het zuidelijke deel van Polder Giethoorn is zeer recent omgevormd van landbouwgrond naar natuur- en recreatiegebied.

grootschalig landschap

ruimtelijk raamwerk

Kenmerken van het landschap

- open, grootschalig en geometrisch opgezet landschap
- rationeel ontwateringsstelsel, bestaande uit hoofdwatergangen (o.a. tochten en grachten) en kavelsloten
- regelmatige strokenverkaveling, op enkele plekken grootschaliger blokvormige kavels
- aan de ligging van de wegen is het oorspronkelijke ontginningspatroon van het kraggenlandschap nog afleesbaar
- Jan van Nassauweg en de oostelijk gelegen hoofdwatergang doorsnijden de oorspronkelijke verkavelingsstructuur
- de verschillende ontginningsperiodes van de polders zijn -bepert- afleesbaar door verschillen in bebouwing en erfinrichting
- karakter van de Droogmakerij wordt bepaald door de agrarische functie, die bestaat uit akkerbouw en veehouderij
- hoofdwegen zijn voorzien van laanbeplanting die gezamenlijk met de ontwateringsstructuur het ruimtelijke raamwerk van de droogmakerij vormen
- agrarische erven liggen langs de wegen als groene eilanden in het open landschap

tekening vervangen

Kenmerken van "groene eilanden"

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- erven liggen (bijna) nooit tegenover elkaar
- passend binnen de structuur en het patroon van de stroken- of blokverkaveling
- een vierkante of meer langgerekte vorm

Bebouwing

- nokrichting van de boerderij in verkavelingsrichting of evenwijdig aan de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij of haaks erop
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom incidenteel op het voor- of zijerf
- siertuin is sober of representatief ingericht
- moestuinen komen incidenteel voor

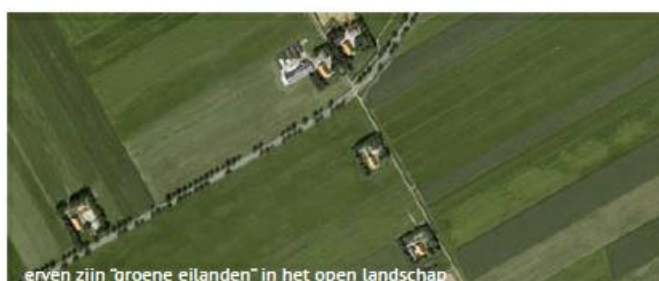
Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

erven zijn "groene eilanden"

Erven als "groene eilanden" in het open landschap

De erven in de Droogmakerij hebben van oudsher een flinke afmeting. Ook de gebouwen zijn fors van formaat. Voor veel van de erven geldt dat het ontwerp van de boerderij en het erf als eenheid tot stand is gekomen. De erven zijn in ieder geval aan drie zijden omgeven door een brede aaneengesloten houtsingel. Aan de wegzijde ontbreekt de houtsingel meestal. Bijzonder zijn de monumentale bomen op het voorerf. Naast de boerderij ligt vaak een wekje met of zonder fruitgaard. Voor het woongedeelte ligt over het algemeen een groot gazon, soms met klassieke bloemenborders.

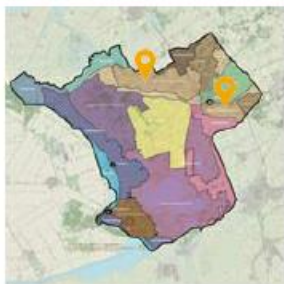

erven zijn "groene eilanden" in het open landschap

siertuin

Ligging

Het essen- en kampenlandschap komt voor aan de noordoostzijde van de gemeente Steenwijkerland. Het gebied bestaat uit twee deelgebieden met ieder een eigen karakter. Het kampenlandschap van Steenwijkerwold ligt ten noordwesten van Steenwijk. Ten zuidoosten van Steenwijk ligt het essenlandschap van Onna. Alleen de noordelijke grens van het gebied wordt landschappelijk duidelijk gemarkeerd door de overgang naar de Broeklanden langs de Linde. De overgangen naar de overige omliggende landschappen verloopt geleidelijk en is vooral merkbaar en zichtbaar door hoogteverschillen.

kampenlandschap omstreeks 1950

essenlandschap omstreeks 1950

Ontstaansgeschiedenis

Het essen- en kampenlandschap ligt op de uitlopers van de stuwwal bij Steenwijk. Dit landschap is gevormd in de Saalien-ijstijd, toen over een groot deel van Nederland landijs lag. De huidige heuvel van keileem is een ophoping van grondmorene-materiaal (een mengsel van leem, zand en grind), dat zich aan de bodem van het landijs bevond en na afsmelting bleef liggen. Ook komen in het gebied zwerfkeien voor die door het landijs zijn meegevoerd. Daar overheen zijn in latere perioden door wind en water weer dekzanden aangebracht.

Bij Onna zijn twee essen ontstaan: Steenwijkerkamp en Zuiderkamp. De essen zijn met potstalmest van schapen opgehoogd en werden gemeenschappelijke gebruikt als akkerland. Bij Steenwijkerwold zijn kleinere weilanden en akkerpercelen in gebruik genomen.

kleinschalig landschap

Kenmerken van het kampenlandschap

- kleinschalig landschap
- karakteristiek kampenlandschap
- onregelmatige verkaveling
- kronkelige wegen volgen de hoogtelijnen
- verspreidliggende erven met erfbeplanting aan de weg op op afstand van de weg
- wegen zijn voorzien van wegbeplanting
- veel kavels zijn begrensd van houtwallen
- zichtbaar reliëf
- boerderijen hebben een klein tot flink volume

houtwallen zijn kenmerkend

Kenmerken van het essenlandschap

- relatief open landschap
- karakteristiek essenlandschap
- onregelmatige verkaveling
- kronkelige wegen zijn lager gelegen
- erven langs de weg met erfbeplanting
- wegen zijn voorzien van wegbeplanting
- kavels zijn niet begrensd door beplanting
- zichtbaar reliëf
- boerderijen hebben een klein volume

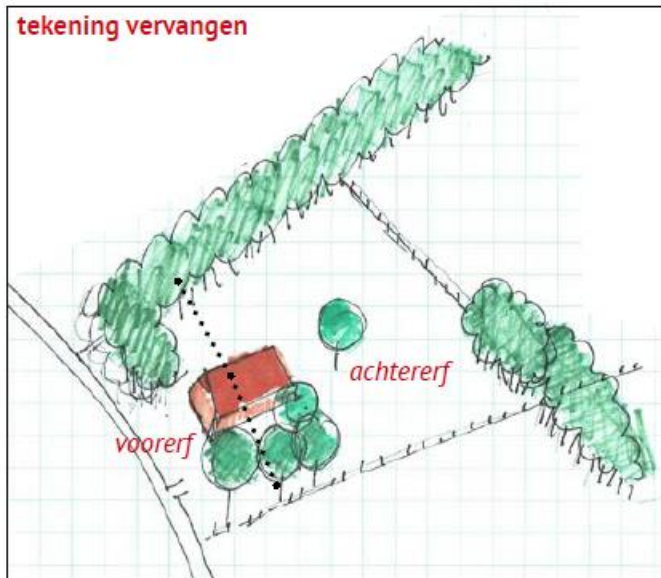

erven verweven met landschap

Erven als kampen

De oorspronkelijke erven zijn ruim van opzet met veel bomen en struiken. De gebouwen liggen vaak een eindje van de weg af en door het aanwezige groen op het erf liggen de gebouwen wat verscholen. De erven passen in de structuur van de verkaveling en het patroon van houtwallen en bosjes.

Erven bestaan uit een boerderij met bedrijfsgebouwen en bijgebouwen. In alle gevallen zijn de erven voorzien van houtsingels aan minimaal één zijde van het erf. Singels bestaan uit streekeigen bomen met onderbegroeiing.

kampenlandschap: erven zijn verweven met het landschap

Kenmerken "kampen"

Ligging

- direct aan de weg en op afstand van de weg gelegen
- erven liggen (bijna) nooit tegenover elkaar
- passend binnen de structuur en het patroon van de houtwallen
- de vorm van de erven is divers

Bebouwing

- grote diversiteit aan boerderijtypen en bedrijfsgebouwen
- erven en gebouwen zijn "losgestrooid" in het landschap
- nokrichting van de boerderij haaks op de weg weg of variabel
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij of haaks erop of variabel
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

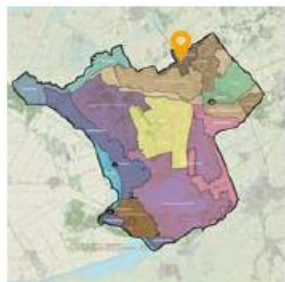
- houtwallen langs het erf, die vaak doorlopen in het landschap
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom op het voor- of zijerf
- knotlinde (dit geen leilinde!) incidenteel bij historische boerderijen
- siertuin is sober ingericht, vaak begrensd met een haag
- moestuinen komen incidenteel voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

erf en landschap

Ligging

Het gebied is gelegen ten noordwesten van Steenwijk. De wegen Steenwijkerweg (vanaf Witte Paarden), de Paasloregel en de Koningin Wilhelminalaan zijn de hoofdwegen in het gebied. De snelweg A32 en de spoorlijn doorkruisen het gebied.

Ontstaansgeschiedenis

De Kolonie Willemsoord is één van de zeven Koloniën van Weldadigheid die vanaf 1818 gesticht zijn in Nederland en België. Het initiatief komt van de Maatschappij van Weldadigheid onder leiding van Generaal Johannes van den Bosch. Het doel is woeste en ongecultiveerde gebieden te laten ontginnen door arme stedelingen. De 'kolonisatie' moet de armoede bestrijden en een nieuwe agrarische toekomst bieden aan de vrije 'kolonisten'. Willemsoord is de derde kolonie in de reeks en is tussen 1820 tot 1822 gerealiseerd. Het rationele plan van twee haaks op elkaar staande ontginningswegen is kenmerkend. Er werd geen rekening gehouden met bestaande infrastructuur van kronkelige heidepaden. Langs de wegen werden circa 100 kavels van 100 x 300 meter uitgegeven met een kleine woning. Rond 1860 ontstond er schaalvergroting in de landbouw en in Willemsoord leidde dit tot de komst van drie grootschaligere hoeses. Bijzonderheden in dit landschap zijn enkele pingoruïnes. Deze watertjes zijn ontstaan tijdens de laatste ijstijd (Wechselien) door het smelten van ijsslenzen onder een zandlaag. Er ontstond een kom in de keileemondergrond waarin tot op heden water blijft staan.

ontginningsbasis

Kenmerken van het kolonielandenschap

- open landschap
- agrarisch grondgebruik
- ontginningsbasis: rechte wegen met laanbeplanting van eikenbomen
- kavels van 3 hectare, circa 100 meter breed en 300 meter diep
- onderlinge afstand oorspronkelijke koloniewoningen 100 meter
- langs de kavels staan enkele solitaire bomen en enkele houtwallen loodrecht op de wegenstructuur (restanten van de ontstaansperiode van de kolonie)
- percelen worden door een houtwal of alleen een greppel of sloot van elkaar gescheiden
- pingoruïnes en poelen

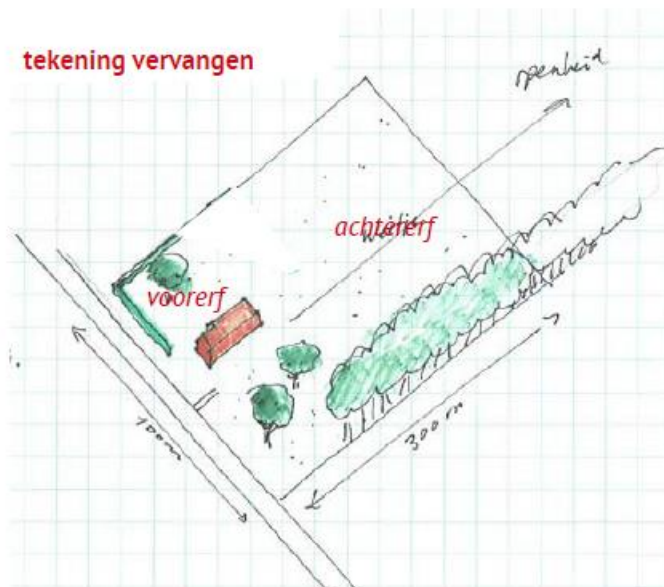
ontginningsbasis

open landschap

Kleinschalige kolonie erven

De oorspronkelijke erven bij de kleine koloniewoningen waren open van karakter, want de activiteiten op het erf moesten zichtbaar zijn voor de opzichters van de Maatschappij van Weldadigheid. Aan de achterzijde van de erven lag een zandpad (pauperpad) met een houtwal of -singel. Dit pad is verdwenen in Willemsoord. De koloniewoning staat in het midden op het erf. De erven zijn voorzien van een kleine fruitboomgaard en een moestuin aan de voorzijde van het erf of direct naast de woning. Bijgebouwen staan vaak achter de woning. Erfafscheidingen bestaan uit hagen.

kolonielandenschap: dorp Willemsoord, erven aan de weg, pingoruïnes

Kenmerken keinschalige kolonie- erven

Ligging

- direct aan de weg gelegen
- erven liggen meestal tegenover elkaar
- passend binnen de structuur en het patroon de ontginning
- de oorspronkelijke vorm van de erven rechthoekig (100 x 300 meter)

Bebouwing

- kleinschalige koloniewoningen
- erven en gebouwen zijn 'losgestrooid' in het landschap
- nokrichting van de woning haaks op de weg
- nokrichting van de bijgebouwen komt overeen met de nokrichting van de woning
- bijgebouwen staan achter de woning

Beplanting

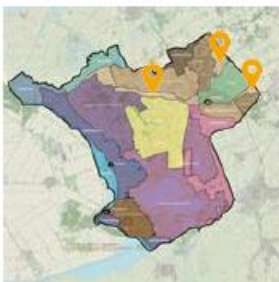
- weinig beplanting op het erf
- soms houtwallen langs het erf, die doorlopen in het landschap
- enkele solitaire bomen
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom op het voor- of zijerf
- weijtjes
- moestuin
- siertuin is sober ingericht, soms begrensd met een haag

Meer uitleg over 'voor- en achtererf' op informatieblad Erven

erf en landschap

Ligging

Randvennen zijn overgangsgebieden tussen de hogere zandgronden en van lager gelegen voormalige veenmoerassen. Op drie locaties in Steenwijkerland komt dit landschapstype voor: ten zuiden van de lijn Steenwijkerwold en Oldemarkt, de omgeving van Eesveen en Kallenkote.

Ontstaansgeschiedenis

De ontginning van de randvennen is begonnen op hoger gelegen zandruggen in het veenlandschap en op de flanken van de stuwwallen.

Langs de wegen werden boerderijen gebouwd en werden de veengronden in lange smalle kavels ontgonnen.

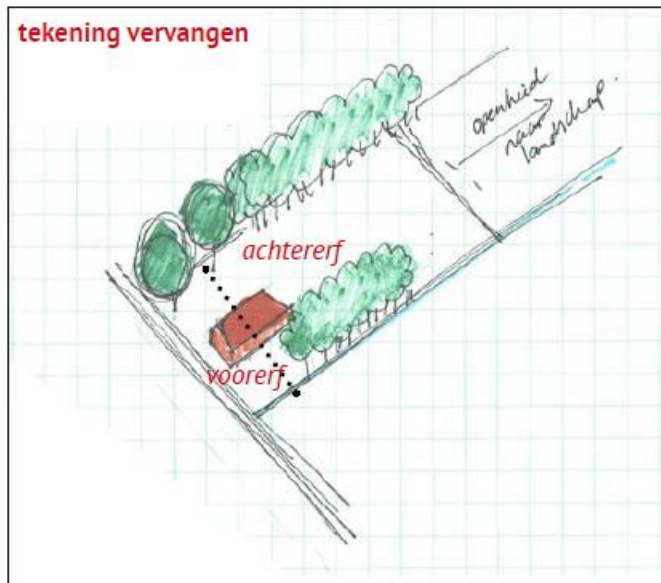
doorzicht naar boslandschap

Kenmerken van het landschap

- weids en open landschap
- uitgesproken agrarisch karakter
- hoogteverschil tussen het lager gelegen (voormalige) veenmoeras en de stuwwal duidelijk zichtbaar
- licht gebogen wegen als ontginningsbasis
- randveen onder Oldemarkt en Steenwijkerwold heeft een onregelmatige blokverkaveling, zonder opgaande beplanting
- randvennen Eesveen en Kallenkote hebben een strokenverkaveling met enkele houtsingels

ontginningsbasis

tekening vervangen

Kenmerken van erven als lint langs de weg

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- erven liggen vaak tegenover elkaar
- passend binnen de structuur en het patroon van de stroken- of blokverkaveling
- langgerekte vorm met open zijde naar het landschap

Bebouwing

- nokrichting van de boerderij in verkavelingsrichting
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom incidenteel op het voor- of zijerf
- siertuin is sober of representatief ingericht
- moestuinen komen incidenteel voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

erven met bomenrijen

Erven als lint langs de weg

De erven liggen min of meer aan ééngesloten langs de weg. De open ruimten tussen de erven bieden zicht op het achterliggende open landschap.

De oorspronkelijke erven zijn compact, de gebouwen liggen dichtbij elkaar en passen binnen de structuur van de verkaveling en het patroon van houtsingels en sloten. Tussen de erven liggen over het algemeen geen sloten. Agrarische erven bestaan uit een boerderij of een bedrijfswoning met bedrijfsgebouwen. De erven zijn voorzien van houtsingels of bomenrijen aan minimaal één zijde van het erf.

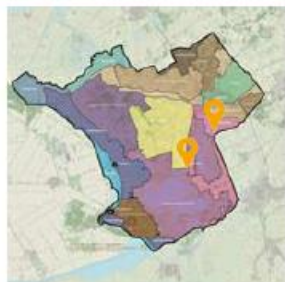

erven in een lint aan de weg (Kallenkote)

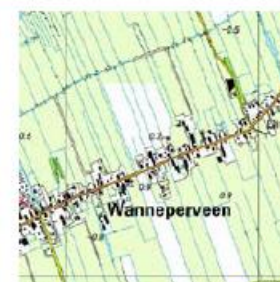
sobere siertuin met bomen

Ligging

Het gebied ligt aan de oostzijde van de gemeente Steenwijkerland. De burgemeester G.W. Stoinkweg vormt de grens in het noorden van het gebied. De percelen ten noorden en ten zuiden van de Veneweg in Wanneperveen vormen de grens in het zuidelijke gedeelte van het gebied. Een klein stukje van het Slagenlandschap is gelegen ten zuiden van de Kerkweg in Giethoorn. Het gebied tussen de Beulakerweg in het westen en het Binnenpad in het Oosten tot aan de Petersteeg zijn de overige grenzen van het gebied.

Ontstaansgeschiedenis

Het Slagenlandschap is een laag gelegen gebied. De wegen liggen op de hogere (en drogere) gedeelten. De lange smalle kavelstructuur is ontstaan door het afgraven van het veen. Op sommige plekken is het veen zover afgegraven dat er water is komen te staan. De bebouwing langs de burgemeester G.W. Stoinkweg in Zuidveen en de Veneweg in Wanneperveen ligt ongeveer 0,5 meter boven NAP. De percelen achter deze bebouwinglinten liggen tussen de 0,2 en 0,6 meter beneden NAP. De topografische kaarten geven een beeld van ca. 1950 en 2000 (na ruilverkaveling).

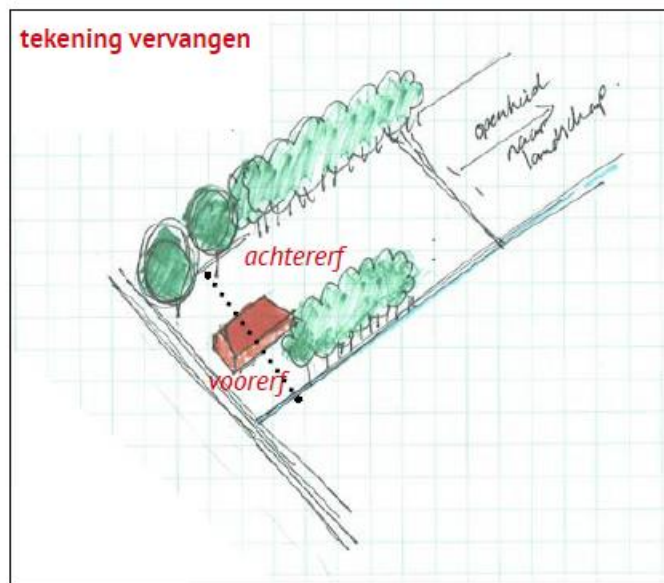
doorzicht op het landschap

Kenmerken van het landschap

- een weids, open en nat landschap
- smalle opstreckende kavels
- systeem van sloten en dwarsloten
- wegen hebben een licht kronkelend verloop
- schaalvergroting en ruilverkaveling rond 1990

wegdorp: ontginningsbasis

Kenmerken van erven als lint langs de weg

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- erven liggen vaak tegenover elkaar
- passend binnen de structuur en het patroon van de stroken- of blokverkaveling
- langgerekte vorm met open zijde naar het landschap

Bebouwing

- nokrichting van de boerderij in verkavelingsrichting
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingel langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom incidenteel op het voor- of zijerf
- siertuin is sober of representatief ingericht, veelal omzoomd met hagen
- moestuinen komen incidenteel voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

voorerf met fruitboom

Erven als lint langs de weg

De bebouwing is geconcentreerd in wegdorpen en staat op onregelmatige afstand van de weg. Van een rooilijn is dan ook geen sprake. De voorzijde van de bebouwing is georiënteerd op de weg.

In de loop van de tijd zijn deze linten verdicht en is de bebouwing niet alleen meer agrarisch van aard. De lintbebouwing is afwisselend meer open en gesloten. Er zijn diverse zichtlijnen vanaf de weg en de erven op het (lager) gelegen landschap achter de erven. De landbouw heeft een schaalvergroting ondergaan waardoor ook de schaal van de bebouwing op de agrarische erven toe genomen is.

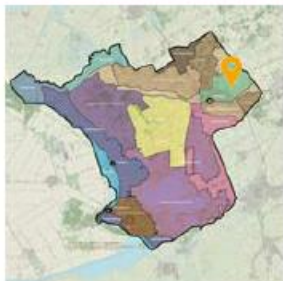

erven in een lint aan de weg (Kolderveen)

Schaalvergroting in het slagenlandschap

Ligging

Het gebied ligt ten noordoosten van Steenwijk, tussen de Eesveenseweg en Kallenkote. Ongeveer in het midden van het gebied ligt de Steenwijker Aa.

Ontstaansgeschiedenis

Het beekdal van de Steenwijker Aa ligt tussen twee stuwwallen. De Steenwijker Aa is het laagst gelegen punt in dit landschap. Vanuit Eesveen en Kallenkote zijn de veenafgravingen in het beekdal gestart. De turf werd via de Steenwijker Aa naar Steenwijk vervoerd.

Het natte gebied is lange tijd als hooi- en weilanden gebruikt. In de jaren zeventig van de vorige eeuw is het gebied sterker ontwaterd en herverkaveld. Er zijn ook moderne agrarische bedrijven in het landschap gekomen. De gronden worden nog steeds voornamelijk als weiland gebruikt. De percelen worden door sloten van elkaar gescheiden. De kavelstructuur is lang en smal. In het gebied tussen de Eesveenseweg en de Steenwijker Aa zijn de kavels blokvormig. In de zuidwestelijk hoek van het gebied wordt een bedrijventerrein en woongebied ontwikkeld aan een zandwinplas.

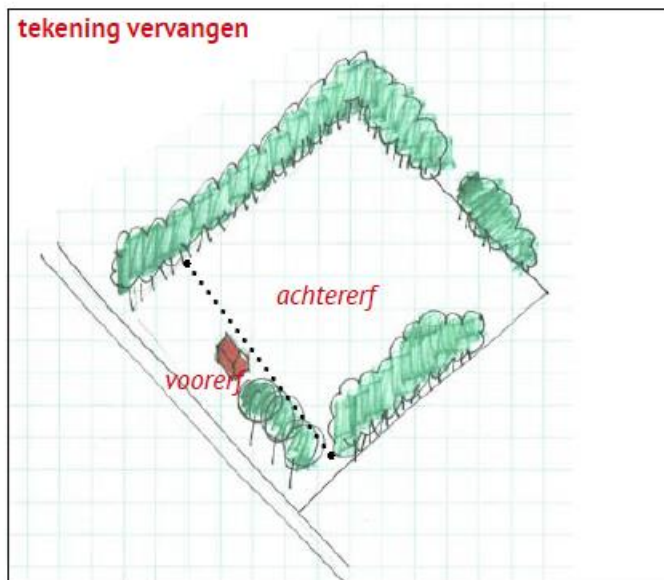
grootschalig landschap

Kenmerken van het landschap

- reeltief, grootschalig open, landschap
- regelmatige strookvormige verkaveling, deels blokvormige verkaveling
- landschap heeft vorm gekregen door landinrichtingsproject

bedrijfsgebouw en bomenrij

tekening vervangen

Kenmerken van "groene eilanden"

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- erven liggen (bijna) nooit tegenover elkaar
- een vierkante of meer langgerekte vorm

Bebouwing

- nokrichting van het woonhuis in verkavelingsrichting of evenwijdig aan de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van het woonhuis of haaks erop
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woonhuis (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingels of elzensingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- siertuin is sober ingericht

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

agrarische woning

Erven als "groene eilanden" in het open landschap

De erven liggen verspreid door het landschap. Ze zijn allemaal direct aan de weg gelegen.

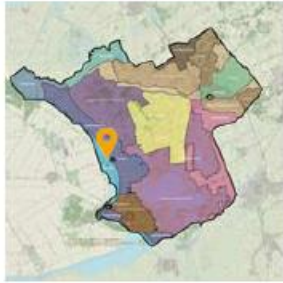

erven zijn "groene eilanden" in het open landschap

groen eiland in open landschap

Ligging

Het gebied Uiterdijken is een langgerekt gebied dat de westelijke grens van de gemeente vormt. Het gebied loopt van de monding van het Zwarte Water in het zuiden tot voorbij Kuinre in het noorden.

De westelijke grens wordt gevormd door de oorspronkelijke kustlijn van de voormalige Zuiderzee. De oostelijke grens bestaat over de gehele lengte van het gebied uit de oude zeedijk van de voormalige Zuiderzee.

Ontstaansgeschiedenis

Het landschap van de Uiterdijken is open en vertoont op verschillende plekken kleine hoogteverschillen door de strandwallen die zijn gevormd door de voormalige Zuiderzee. Hoewel de voormalige zeedijk zijn functie (gedeeltelijk) heeft verloren, is de dijk duidelijk herkenbaar in het landschap. Enerzijds biedt de dijk door de hogere ligging een mooi uitzicht over het gebied en anderzijds is de dijk vanuit het gebied overal goed zichtbaar.

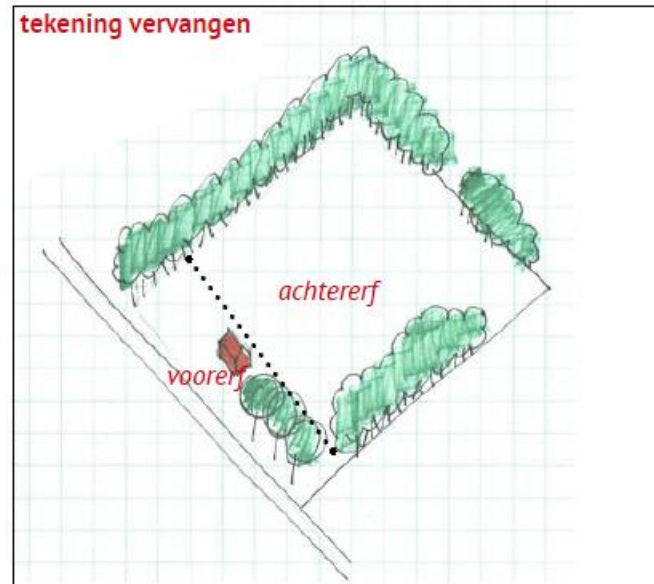
Oorspronkelijk is dit gebied verkaveld in lange smalle kavels, ook wel slagen genoemd, van elkaar gescheiden door sloten. Daar waar het gebied direct grenst aan de Noordoostpolder is het slagenlandschap verdwenen en is door schaalvergroting in de landbouw een rechthoekige blokverkaveling ontstaan. Dit is vooral zichtbaar in het gebied rondom Blokzijl. De schaal van dit landschap is vergelijkbaar met de schaal van het landschap van de Noordoostpolder. In tegenstelling tot het meer natuurlijke karakter van het landschap van het zuidelijke deel heeft dit landschap een uitgesproken agrarisch karakter, waar beplanting langs kavel- en perceelgrenzen ontbreekt.

groene erven in open landschap

Kenmerken van het landschap

- weids, open, landschap
- kleine hoogteverschillen door de strandwallen die zijn gevormd door de voormalige Zuiderzee zijn duidelijk herkenbaar
- voormalige zeedijk heeft een hoge landschappelijke waarde
- Uiterdijken valt uiteen in twee delen, begrensd door de Ettenlandsche Kolk: zuidelijk deel heeft een natuurlijk karakter en noordelijk deel heeft een uitgesproken agrarisch karakter
- Het noordelijke deel, met name rondom Blokzijl heeft een onregelmatige, rechthoekige blokverkaveling
- In het zuidelijke deel is de oorspronkelijke slagenverkaveling tussen de zeedijk en de kustlijn nog aanwezig

tekening vervangen

Kenmerken van "groene eilanden"

Ligging

- direct aan de weg en verspreid langs de weg gelegen
- enkele erven liggen op afstand van de weg
- erven liggen nooit tegenover elkaar
- erven passend binnen de verkavelingsstructuur
- een vierkante of meer langgerekte vorm

Bebouwing

- nokrichting van het woonhuis in verkavelingsrichting of evenwijdig aan de weg
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van het woonhuis of haaks erop
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woonhuis (op het achtererf)

Beplanting

- houtsingels of elzensingels langs het erf
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kenmerkende soort: grauwe abeel en (Italiaanse populier?)
- siertuin is sober ingericht
- incidenteel komen fruitgaarden voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

boerderij en erfbeplanting

Erven als "groene eilanden" in het open landschap

De erven liggen verspreid door het landschap. Ze zijn allemaal direct aan de weg gelegen. De erven passen binnen de verkavelingsstructuur en erven zijn vaak door sloten omgeven.

twee erven aan de Zuiderzeeweg

groene eilanden in open landschap

Ligging

Het gebied ligt in het zuidwesten van de gemeente in de omgeving van de stad Vollenhove en Sint Jansklooster. De zuidwestelijke grens wordt gevormd door de oude zeedijk van de voormalige Zuiderzee. De overige grenzen worden gevormd door de achterzijde van de percelen aan de Leeuwte en Barsbeek. Een klein deel van het gebied ligt aan de westzijde van Vollenhove. Dit gebied wordt aan de westzijde begrensd door de oude zeedijk van de voormalige Zuiderzee en aan de oostzijde door de Noordwal.

Ontstaansgeschiedenis

Het Hoge land van Vollenhove is gevormd in de Saalien-ijstijd, toen over een groot deel van Nederland landijs lag. De huidige heuvel van keileem is een ophoging van grondmorene-materiaal, dat zich aan de bodem van het landijs bevond en na afsmelting bleef liggen. Daar overheen zijn in latere perioden door wind en water dekzanden aangebracht.

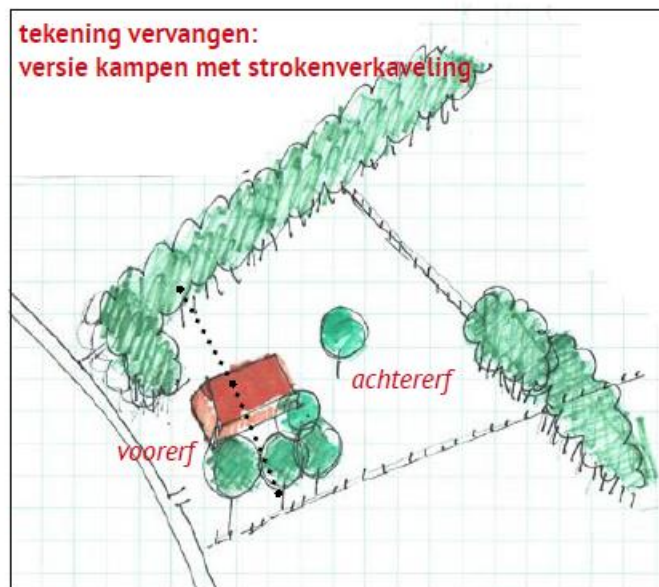
Als gevolg van de ontstaanswijze zijn de hoogteverschillen tussen de keileem met het plaatselijk dikke pakket dekzand en de omliggende veen- en zeekleigronden aanzienlijk. Het hoogste punt ligt in het oostelijke deel van het gebied langs de Barsbeek bij Sint Jansklooster op circa 10,00 meter boven NAP.

Door de hoogte- en bodemverschillen is een gevarieerd landschap ontstaan met bos, landgoederen, kleinschalig en meer open agrarisch kampenlandschap met strokenverkaveling.

Kenmerken van het landschap

- kleinschalig en half open landschap
- kronkelig verlopende wegen met laanbeplanting
- kavels en percelen worden begrensd door houtwallen en -singels
- solitaire bomen in het landschap

Kenmerken "kampen"

Ligging

- direct aan de weg en op afstand van de weg gelegen
- passend binnen de structuur en het patroon van de houtwallen
- de vorm van de erven is divers

Bebouwing

- grote diversiteit aan boerderijtypen en bedrijfsgebouwen
- erven en gebouwen zijn "losgestrooid" in het landschap
- nokrichting van de boerderij haaks op de weg weg of variabel
- nokrichting van de agrarische bedrijfsbebouwing komt overeen met de nokrichting van de boerderij of haaks erop of variabel
- bedrijfsgebouwen en/of de bijgebouwen staan achter het woongedeelte van de boerderij (op het achtererf)

Beplanting

- houtwallen langs het erf, die vaak doorlopen in het landschap
- bomenrijen, boomgroepen en solitaire bomen komen veel voor
- kleine fruitgaard of enkele fruitboom op het voor- of zijerf
- knotlinde incidenteel bij historische boerderijen
- siertuin is sober ingericht, vaak begrensd met een haag
- moestuinen komen incidenteel voor

Meer uitleg over "voor- en achtererf" op informatieblad Erven

Erven als kampen

De erven komen op verschillende manieren voor in het landschap: in linten langs de wegen, vrijliggend in het landschap of geclusterd in groepjes.

Er komen zowel historische boerderijen als modernere agrarische bedrijven voor. De meeste erven zijn aan twee of drie zijden voorzien van een houtwal of -singel. Veel erven hebben een kleinschalige fruitboomgaard.

